

Dr.iur. Kārkliņš Jānis,

LU Juridiskās fakultātes asociētais profesors, zvērināts advokāts

Kapitālsabiedrības valdes locekļu darbība pamatā norit privāttiesību jomā, kura balstās uz galveno privāttiesību principu - privātautonomiju, tāpēc katra valdes locekļa prerogatīva ir izvēlēties, vai viņš pats personīgi veiks visus darbus, kas nepieciešami kapitālsabiedrības darbības nodrošināšanai, vai uzticēs kādas funkcijas trešajām personām, piemēram, darbiniekiem. Savukārt gadījumos, kad valdes locekļa statuss ir fiktīvs, t. i., ir konstatējams, ka valdes loceklis patiesībā nevada kapitālsabiedrību (tikai formāli ieņem šo amatu), bet veic darbus, kas noteikti kādā no profesiju klasifikatoriem (piemēram, veic vienīgi grāmatveža pienākumus, nepiedaloties valdes darbā), uzskatāms, ka šī persona ir darbinieks darba tiesību izpratnē.

Tomēr ir skaidrs, ka gadījumos, **kad valdes loceklis papildus valdes funkcijām veic arī citus darbus kapitālsabiedrības interesēs, šāds darbs nebūtu uzskatāms par darbu Darba likuma izpratnē.**

Tikai un vienīgi gadījumos, kad ir konstatējama fiktīva valdes locekļa statusa noformēšana ar nodomu slēpt aiz tā darba tiesiskās attiecības, būtu pamats pieprasīt slēgtatsevišķu darba līgumu.

Turklāt, arī ievērojot Darba likuma mērķi, nevar izdarīt secinājumu, ka valdes loceklis, kas papildus valdes locekļa funkcijām veic arī cita rakstura darbus, būtu uzskatāms par darbinieku, jo Darba likuma mērķis ir aizsargāt darbinieku, t. i., lai viņam neliek veikt papildu darbus, kas nav paredzēti darba līgumā, lai viņam nevarētu nepamatoti uzteikt darbu utt. Savukārt valdes loceklim neviens nevar pieprasīt veikt konkrētos papildu darbus (kas neizriet no Komerclikuma), tāpēc labprātīga šo darbu uzņemšanās nerada darba tiesiskās attiecības ar kapitālsabiedrību, kas nozīmē, ka valdes loceklis nebauda darbinieka priekšrocības Darba likumā noteiktajā apmērā. Tāpat arī viena ģiņas locekļa kapitālsabiedrībās, kurās vienīgais ģiņas loceklis ir arī vienīgais valdes loceklis un kurās netiek nodarbinātas citas personas, prasība pēc darba līguma noslēgšanas nebūtu pamatota sakarā ar to, ka zūd viens no Darba likuma galvenajiem mērķiem - aizsargāt darbinieku no darba devēja. Šādā situācijā nav nepieciešama aizsardzība pašam pret saviem lēmumiem. No iepriekš minētā arī izriet, ka nebūtu atbalstāma minimālās atbildības noteikšana valdes loceklim, jo nav redzams valsts leģitīmais mērķis iejaukties līguma brīvībā. Jāatceras, ka valdes un dalībnieku tiesiskās attiecības izriet no komerciesību regulējuma, kam pamatā ir privāttiesisks raksturs. Ja šādu atbildību paredzētu, rastos jautājums, kāpēc šāda minimālā atbildība nav nosakāma padomes locekļiem, prokūristiem, komercpilnvarniekiem un pat Civillikuma pilnvarniekiem vai civiltiesiskās sabiedrības biedriem (lietvežiem)?